

**АДАПТАЦІЯ ПРАВОВОЇ
СИСТЕМИ УКРАЇНИ ДО
ПРАВА ЄВРОПЕЙСЬКОГО
СОЮЗУ: ТЕОРЕТИЧНІ ТА
ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ**

**III Всеукраїнська
за міжнародною участю
науково-практична конференція
(25-26 жовтня 2018 року)**

Полтава 2018

Полтавський юридичний інститут
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого
Координаційний центр з надання правової допомоги
Регіональний центр з надання безоплатної вторинної правової
допомоги у Полтавській області
Новий болгарський університет
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Інститут підготовки кадрів
Державної служби зайнятості України
Полтавська державна аграрна академія
Дніпропетровський регіональний інститут державного
управління Національної академії державного управління
при Президентові України
Українська асоціація європейських студій
Полтавський обласний центр перепідготовки та підвищення
кваліфікації працівників органів державної влади,
органів місцевого самоврядування,
державних підприємств, установ і організацій

АДАПТАЦІЯ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ ДО ПРАВА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ: ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ

**Матеріали III Всеукраїнської
за міжнародною участю
науково-практичної конференції
25-26 жовтня 2018 року**

Полтава
2018

УДК 340.11 (477) : 341.1
А28

Редакційна колегія:

М. І. Лахижа, д. держ. упр., професор;
В.М.Божко, д.ю.н., доцент;
О.М.Лемешко, к.ю.н., доцент

Адаптація правової системи України до права Європейського Союзу : теоретичні та практичні аспекти : матеріали III Всеукраїнської за міжнародною участю науково-практичної конференції (м. Полтава, 25-26 жовтня 2018 року). – Полтава : Россава, 2018. – 224 с.

Матеріали III Всеукраїнської за міжнародною участю науково-практичної конференції висвітлюють теоретичні та практичні аспекти проблем адаптації правової системи України до права Європейського Союзу.

Розрахований на юристів, фахівців державного управління, працівників органів державної влади та місцевого самоврядування, науковців, викладачів, слухачів та студентів.

УДК 340.11 (477) : 341.1

*Матеріали друкуються мовами оригіналів.
За виклад, зміст і достовірність матеріалів відповідають автори.*

*Розповсюдження та тиражування без офіційного дозволу
Полтавського юридичного інституту Національного юридичного
університету імені Ярослава Мудрого заборонено*

© Полтавський юридичний інститут
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого, 2018

Кураташвили Анзор Альфредович, ПРИНЦИПІАЛЬНО НОВИЙ ТЕОРЕТИЧЕСКИЙ ПОДХОД К ПРОБЛЕМЕ УПРАВЛЕНИЯ ГОСУДАРСТВОМ И НЕОБХОДИМОСТЬ ЕГО ОТРАЖЕНИЯ В НАЦИОНАЛЬНОМ ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВЕ И В ПРАВЕ ЕВРОПЕЙСКОГО СОЮЗА	36
Медвідь Федір Михайлович, Курчина Тамара Олександрівна, Мельниченко Ярослав Богданович, Твердохліб Анатолій Іванович, ПРАВОВА КУЛЬТУРА ЯК ЦІННІСНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В УМОВАХ АДАПТАЦІЇ ДО ПРАВА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ	38
Писаренко В'ячеслав Петрович, ЕЛЕКТРОННИЙ ДОКУМЕНТООБІГ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ УКРАЇНСЬКОГО ТА ЄВРОПЕЙСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА	40
Прохазка Ганна Анатоліївна, МІЖНАРОДНА ГУМАНІТАРНА ДОПОМОГА НА СХОДІ УКРАЇНИ	42
Рим Олена Михайлівна, ВЗАЄМОДІЯ ТРУДОВОГО ПРАВА ЄС ТА МІЖНАРОДНОГО ТРУДОВОГО ПРАВА	43
Романенко Євген Олександрович, СТАН АДАПТАЦІЇ ВІТЧИЗНЯНОЇ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ ДО ПРАВА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ	45
Тімошук Артем Олександрович, ПРАКТИЧНІ ПРОБЛЕМИ АДАПТАЦІЇ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ У СФЕРІ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ ДО ВИМОГ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ	47
ПАНЕЛЬ 2. МЕХАНІЗМ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ ВІТЧИЗНЯНОГО ПУБЛІЧНОГО ПРАВА ДО ACQUIS ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ	50
Мельник Костянтин Юрійович, ІНФОРМУВАННЯ ПРАЦІВНИКІВ ПРО УМОВИ ТРУДОВОГО ДОГОВОРУ ЗА НАЦІОНАЛЬНИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ ТА ЗАКОНОДАВСТВОМ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ	50
Александрова Єлизавета Юрївна, ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВІДНОСИН СТЯГНЕННЯ АЛІМЕНТІВ НА ДІТЕЙ	52
Ашихмін Іван Михайлович, АДАПТАЦІЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ З ПИТАНЬ ЗАХИСТУ ПРАВ ІНВЕСТИТОРІВ ДО ПРАВА ЄС	54
Божко Володимир Миколайович, ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ПРОЕКТУ ДИРЕКТИВИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПАРЛАМЕНТУ ТА РАДИ «ЩОДО ПРОЗОРИХ ТА ПЕРЕДБАЧУВАНИХ УМОВ ПРАЦІ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ» З ЧИННИМ ТРУДОВИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ ОКРЕМИХ ЇЇ ДЕРЖАВ-ЧЛЕНІВ	55

Писаренко В'ячеслав Петрович,

доктор наук з державного управління, професор кафедри публічного управління та адміністрування Полтавської державної аграрної академії, віце-президент Української технологічної академії з міжнародних питань, академік УТА

**ЕЛЕКТРОННИЙ ДОКУМЕНТООБІГ: ПОРІВНЯЛЬННЯ
УКРАЇНСЬКОГО ТА ЄВРОПЕЙСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА**

Підготовка України до вступу в ЄС потребує змін діючого законодавства та розробки нових правових актів щодо впровадження електронного документообігу. Позиція ЄС щодо правового регулювання електронного документообігу включає в себе досягнення деяких результатів - це головним чином розвиток однакових законів у незалежних державах які суттєво розрізняються правовими системами та традиціями.

Найбільш важливим законодавчим інструментом, який використовується ЄС для надання законної сили своїм рішенням, є Директиви. У них міститься обов'язковий результат, який держави-члени ЄС повинні досягти протягом зазначеного терміну, але форми і методи досягнення результату залишені на розгляд держав. У сфері електронного документообігу існує дві директиви: «Директива про електронну комерцію» 2000 року, яку необхідно було запровадити в національне законодавство державами-членами ЄС до 17 лютого 2002 [1], і «Директива про електронний підпис» 1999 року, термін введення в дію якої 19 липня 2001 [2]. Директива про електронну комерцію встановлює загальні засади для розвитку електронної комерції. Стаття 9 Директиви вимагає від держав надання законної сили договорам в електронній формі, усунення створення бар'єрів в їх використанні і забороняє заперечення їх юридичної сили виключно з приводу електронної форми. Директива про електронні підписи є більш деталізованою та встановлює основи для юридичного визнання електронних підписів і вимоги до держав-членів в області їх сертифікації. Незважаючи на наявність таких визначень, текст Директиви залишається технологічно нейтральним: мета вимог полягає в гарантуванні того, щоб була досягнута максимальна безпека, замість вказівки на конкретний пристрій або метод створення електронного підпису.

Тепер можна спробувати зробити аналіз, як положення двох Директив сприймається законодавством держав-членів ЄС, з метою прогнозування можливості створення однакових правил обігу електронних документів в межах ЄС і вибору напрямку вдосконалення законодавства України в даній сфері. Необхідність уніфікації українського права і загальноєвропейського вже ні в кого не викликають сумніву [3]. Наприклад, німецький підхід до надання юридичної сили договорам в електронній формі в частині вимоги власноручного підпису полягає в побудові жорсткого режиму.

В даний час у Німеччині відбувається процес регулювання використання криптографії з відкритим та закритим ключем, в процесі чого закріплюються технічні вимоги до сертифікаційних органів, які повинні повністю відповідати закону для того, щоб отримати дозвіл на здійснення такої діяльності. Основний наголос закону зроблений на створення інфраструктури цифрових підписів, а не на визнання юридичної сили договорів в електронному форматі. Нежиттєздатність даної спроби обумовлюється відсутністю специфічних положень, що стосуються дійсності і сфери використання цифрових підписів в електронних угодах. Натомість закон містить технічні норми до сертифікаційних органів, яким вони повинні відповідати при отриманні ліцензії. Так як офіційне визнання юридичної сили електронних документів рівної паперовим не гарантується законом, як це зроблено в Директива про електронну комерцію, то виникає дві проблеми

гармонізації законодавства. По-перше, відсутність офіційного законодавчого визнання електронних документів призводить до необхідності проведення додаткових коментарів щодо охоплених угод. В даний час існує велика кількість законодавчих вимог, яким електронні або цифрові підписи не задовольняють [4]. Таким чином, визначення угод, які можуть подаватися в електронному вигляді, вимагає аналізу законодавства і, як наслідок, збільшення вартості угоди. Друга проблема створена розділами 14 і 15 закону. Вони встановлюють придатність стандартів цифрового підпису до іноземних сертифікаційних органів. Цифрові підписи, створені органом з іншої держави-члена ЄС, можуть бути визнані тільки в тому випадку, якщо вони в змозі продемонструвати такий же рівень безпеки. Тобто, потрібні схожі умови тестування і регулюючий режим для відповідності цим положенням.

Недоліки і надмірна негнучкість стандартів, що містяться в законодавчих ініціативах 1997 року, суперечили вимогам двох директив ЄС. Тому урядом Німеччини розроблено додаткові акти для заміни існуючого закону і подальшої інтеграції з Директивою про електронні підписи. А саме Німецькі пропозиції по основам Закону про цифрові підписи від 16 серпня 2000 року, прийнятті Бундесратом 9 березня 2001 [5], які набрали чинності 21 травня 2001 року (Signaturgesetz - SigG) [6]. SigG не ставить знак рівності між електронними та власноручними підписами, точніше він створює основи для відповідності Директиві про електронні підписи. Тут все ж залишається обов'язковий набір правил для створення та випуску сертифікатів, які можуть бути визнані відповідно до Директиви, крім того електронні підписи за визначенням самодостатні для того, щоб бути доказом укладання угоди в електронній формі.

Новий і вдосконалений SigG певною мірою пом'якшив позицію Німеччини щодо електронних підписів, але не досяг мети створення ефективного законодавства, що стосується законного визнання договорів в електронній формі.

Власне кажучи, мета глобального регулювання питань використання електронних підписів і не ставилася. Створюються гарантії того, що документи, підписані електронним підписом, будуть прийматися в суді. В цілому така позиція розрахована на активне застосування прецедентів.

Висновки: Незважаючи на вжиті спроби комісії ЄС, законодавство ішло різними шляхами у різних країнах-державх ЄС. На наш погляд, на це є кілька причин. По-перше, відмінність національних правових традицій, правових систем. По-друге, електронний документообіг - нова проблема. Ще не встигла виробитися практика, не проаналізовано проблеми та їх розв'язання. По-третє, різні держави по-різному підійшли до проблеми використання електронного документообігу.

Таким чином Україні при створенні правових основ електронного документообігу необхідно було б орієнтуватись на досвід Німеччини – де розумне втручання держави в діяльність учасників електронного документообігу. До того ж треба враховувати економічну ситуацію і рівень розвитку правової системи в Україні, які значно відрізняються від існуючих в інших країнах.

Література:

1. Directive 2000/31/EC of the European Parliament and of the Council of 8 June 2000 on certain legal aspects of information society services, in particular electronic commerce, in the Internal Market (Directive on electronic commerce) // Official Journal of the European Communities L 178, 17.07.2000, p. 1. http://europa.eu.int/eur-lex/en/lif/dat/2000/en_300L0031.html.
2. Directive 1999/93/EC of the European Parliament and of the Council of 13 December 1999 on a Community Framework for Electronic Signatures (Electronic Signatures Directive) // Official Journal of the European Communities L013, 19.01.00, p12. <http://europa.eu.int/comm/dg15/en/media/sign/elecsignen.pdf>.

3. Блажевич В., Водяников А. Европа - наш партнер и сотрудник. Соглашение о партнерстве и сотрудничестве между Украиной и ЕС как часть национального права Украины // Юридическая практика. - 2000. - № 5 (163) от 1 февраля 2001 года.

4. См.: Brunhilde Steckler, «Current Legal Aspects of Electronic Commerce Regarding German Contract Law», (1999) 21:5 Eur. Intell. Prop. L. Rev. 248, at 252.

5. Federal Republic of Germany, «Signature Law Passes Bundesrat and Can Take Effect Without Delay», (March 2001) Bundesregierung Background Information - Germany in the Global Economy, Fr 2001/03/09. <http://www.iid.de/iukdg/eval/VIB2Referentenentwurfenglisch.pdf>.

6. Law Governing Framework Conditions for Electronic Signatures and Amending Other Regulations, BGBl. Teil I S. 876 vom 21. Mai 2001.

Прохазка Ганна Анатоліївна,

Полтавський юридичний інститут

Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого,

кандидат юридичних наук, асистент

МІЖНАРОДНА ГУМАНІТАРНА ДОПОМОГА НА СХОДІ УКРАЇНИ

Конфлікт на сході України виявив проблемні питання постачання продовольства на території, що постраждали від збройних зіткнень. Значна кількість населення цих регіонів опинилися у скрутному становищі, особливо на невідконтрольованих Україні територіях. Саме тому, на початку 2014 року отримання міжнародної гуманітарної допомоги набуло рятівного значення для населення окремих районів Донецької та Луганської області і було організоване під загальним керівництвом Організації Об'єднаних Націй (ООН). Серед цих структур, значну роль у відновленні постачання продовольства зіграла Всесвітня Продовольча Програма (ВПП).

Метою функціонування ВПП є подолання нестатку продовольства у світі, особливо на територіях, які постраждали внаслідок стихійних лих, збройних конфліктів, техногенних катастроф. ВПП- це проект ООН, який триває вже кілька десятиліть і успішно функціонує у найвіддаленіших куточках світу: Африці, Афганістані, Сирії.

В нашій державі, ВПП масштабно почала функціонувати після початку збройного конфлікту з Російською Федерацією. Акредитація ВПП в Україні була підписана 14 грудня 2014 року в м. Римі (Італія), проте перші надходження гуманітарної продовольчої допомоги до України були з листопада 2014 року. З цього часу і майже до середини 2018 року, допомогу на сході України було надано 970 тис осіб у формі продовольчих наборів, грошових надходжень або ваучерів.

Розпочинаючи свою діяльність в Україні, ВПП визначила три основні напрямки надання продовольчої допомоги, як-то: 1) області активного конфлікту; 2) райони, які повернулися під контроль уряду з постійним переміщенням населення; 3) райони, які контролюються урядом.

До цих територій були застосовані окремі порядки надходження міжнародної гуманітарної допомоги, оскільки вони враховували ступінь збитків, яке несло населення в ході збройного конфлікту. Наприклад, до області активного конфлікту були віднесені території на яких відбувалися військові зіткнення і де населення було найбільш відділене від основних джерел постачання продуктів харчування. Райони, які повернулися під контроль уряду з постійним переміщенням населення, представляли собою території із зруйнованою інфраструктурою, де був сконцентрований великий потік населення, більшість якого розміщувалася на цих територіях тимчасово. Зрозуміло, що швидко відновити на цих територіях економіку і сферу соціальної допомоги представляється надзвичайно складним завданням.